

אמת, בריאת האדם

ע"י במדרש הידוע לענין בריאת אדם, שהמלאכים נחלקו, אלה -- ייברא, ואלה אֵל ייברא. צדק אומר ייברא, אמת--אל ייברא. חסד -- ייברא, שלום--אל ייברא. מה עשה הקב"ה, השליך אמת ארצה, כדכתיב "וישליך אמת ארצה", וברא את האדם.

והשאלה נשאלת: מדוע השליך אמת ארצה ולא שלום, שגם שלום הצביע נגד בריאת האדם? האדמו"ר מקוצק באר, כדרכו, שה' השליך אמת ארצה ולא שלום, שאם אמת נשאר, אין "רוב" שיכול להכריע את האמת.

ונראה גם פירוש אחר: לוי היתה האמת קיימת במלואה, היה המצב כך שהיה קשה לבן אדם להתקיים. רס"ג כבר כתב בספר "האמונות והדעות" שלו (בהקדמה) על "האמת המרה" שבני אדם בורחים ומשתמטים ממנה. אמת הבאה מן השמים פירושה אמת מחלטה, בלי פשרות וללא תנאים, ואמת כזאת מטילה אימה בבן אדם שהוא יציר חלש ופגום, ממש כשם שאי-אפשר לאדם להתקיים תחת השמש במלואה שקרניה מאירים את כל פינות הוויתו ללא צל. על-כן, הבאור הוא לא רק שהאמת הציעה שהאדם אל ייברא שכולו שקרים (כדברי המדרש) אלא שאי-אפשר לו להברא ולהתקיים בנוכחותה של האמת הטהורה הערטילאית. ולכן "השליך את האמת ארצה" לא רק להפטר ממנה כדי שיוכל לברוא את האדם על-פי הרוב של יועצי עליון, אלא שהאמת שהיא הכרחית לחיים תקיניים ומוסריים לאדם תצמח מן הארץ, דהיינו, שתופיע לאט לאט, ותיכנס לחיי אנוש באופן אורגני וטבעי, וכך סוף-סוף יוכל האדם לבסס חיון על האמת במדה המספקת ומתאימה לו, מה שלא היה יכול לעשות אם האמת באה מן השמים, כלומר, ללא התחשבות עם יכולתו של האדם לקלוט ולספוג את האמת.